

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка
доктор юридичних наук, професор
Євген СОБОЛЬ
«07» квітня 2026 року

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему «Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної діяльності» здобувача ступеня доктора філософії
Зубалій Алли Олександрівни
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки**

Витяг з протоколу фахового семінару кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка від 07 квітня 2026 року

ПРИСУТНІ: 8 із 8 науково-педагогічних працівників кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка:

1. Дубінка Микола Михайлович, в.о. декана факультету освітніх наук та мистецтв, доцент кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, доцент.
2. Філоненко Оксана Володимирівна, завідувач кафедри освітніх наук, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор.
3. Савченко Наталія Сергіївна, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор.
4. Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент.
5. Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент.
6. Черненко Олександр Володимирович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент.
7. Неборак Катерина Олександрівна, старший викладач кафедри освітніх наук.
8. Окольніча Тетяна Володимирівна, завідувач кафедри спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

На засіданні присутні:

1. Зубалій Алла Олександрівна, здобувач.

2. Цуканова Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

3. Котелянець Наталка Валеріївна, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

З присутніх науково-педагогічних працівників кафедри освітніх наук 3 доктори наук та 3 кандидати наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Голова засідання – Дубінка Микола Михайлович, в.о. декана факультету освітніх наук та мистецтв, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітніх наук.

СЛУХАЛИ: Доповідь Зубалій Алли Олександрівни «Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної діяльності», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Науковий керівник Котелянець Наталка Валеріївна доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Тему дисертаційної роботи затверджено рішенням вченої ради Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 14 від 26 травня 2025 року).

Доповідачка обґрунтувала актуальність обраної теми, зазначила, що у сучасних соціокультурних та освітніх умовах проблема розвитку творчих здібностей особистості набуває особливої значущості. Глобалізаційні процеси, цифровізація суспільства, швидкі зміни в усіх сферах життя зумовлюють потребу у вихованні покоління, здатного до нестандартного мислення, самовираження, творчого пошуку та інноваційної діяльності. Саме тому формування творчих здібностей особистості розглядається як один із пріоритетних напрямів сучасної освіти, що закріплено в нормативно-правових документах України та міжнародних освітніх стратегіях.

Особливо важливим є розвиток творчих здібностей у дошкільному віці, який визначається психологами та педагогами як сенситивний період для становлення уяви, образного мислення, креативності, емоційної чутливості та здатності до самостійної діяльності.

У контексті реформування системи освіти України, зокрема впровадження компетентнісного підходу, ідей Нової української школи та оновленого Базового компонента дошкільної освіти, зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Сучасний вихователь має бути не лише носієм знань, а й фасилітатором творчого розвитку дитини, здатним створювати розвивальне середовище, застосовувати інноваційні педагогічні технології, інтегрувати різні види діяльності та індивідуалізувати освітній процес.

. Аналіз психолого-педагогічної та науково-методичної літератури, практики підготовки майбутніх вихователів у закладах вищої освіти засвідчує наявність низки суперечностей на:

- *соціально-економічному рівні* – між вимогами суспільства до підготовки майбутніх вихователів здатних до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності та станом підготовки майбутніх фахівців в закладах вищої освіти.

- *Соціально-педагогічному рівні* – між орієнтацією на інтеграцію в процесі підготовки майбутніх вихователів та традиційним змістом, формами та методами професійної підготовки;

- *теоретично-методологічному рівні* – між посиленням вимог до підготовки майбутніх вихователів здатних до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності та станом підготовки майбутніх вихователів та можливостями підготовки в умовах ЗВО;

- *особистісно-професійному рівні* – між роллю закладів вищої освіти у підготовці майбутніх вихователів здатних до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності та професійною інертністю викладацького складу до сучасних потреб;

- *технологічному рівні* – між потребою більш глибокої інтеграції змістового, технологічного й методичного складників у процесі вивчення дисциплін фахової та практичної підготовки та не розробленістю механізмів, здатних забезпечити її.

Подолання значних суперечностей актуалізує необхідність систематизації та конкретизації теоретичних та методичних засад модернізації професійної підготовки майбутніх вихователів здатних до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності.

Актуальність проблеми, її недостатня теоретична розробленість визначили тему даного дослідження «Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної – ігрової діяльності».

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Відповідно до мети дослідження передбачається розв'язання таких **завдань**:

1. Проаналізувати психолого-педагогічні та науково-методичні джерела з проблеми формування творчих здібностей дітей дошкільного віку.
2. Визначити зміст, компоненти та показники готовності майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

3. Обґрунтувати педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.
4. Експериментально перевірити ефективність запропонованих педагогічних умов та узагальнити результати дослідження.

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Викладу змісту основних результатів роботи.

1. Аналіз наукових досліджень засвідчив, що професійна підготовка майбутніх вихователів є цілісною системою організаційних і педагогічних заходів, спрямованих на формування професійної спрямованості, комплексу знань, умінь і навичок, а також готовності до здійснення педагогічної діяльності. Водночас професійну готовність вважають інтегрованим особистісно-професійним утворенням, що є результатом спеціально організованої освіти, самоосвіти й саморозвитку і виступає передумовою формування професійної компетентності педагога.

Доведено, що першорядна роль у процесі розвитку творчих здібностей здобувачів дошкільної освіти належить педагогові, професійна діяльність якого має ґрунтуватися на гуманістичних цінностях, суб'єкт-суб'єктній взаємодії та підтримці дитячої ініціативи.

З'ясовано, що творчі здібності дітей старшого дошкільного віку слід визначати як інтегративне особистісне утворення, яке формується в процесі активної діяльності за умови взаємодії природних задатків, індивідуально-психологічних особливостей дитини та соціокультурного середовища. Провідною умовою їх розвитку є організація цілеспрямованої, емоційно насиченої, проблемної та творчо орієнтованої діяльності, що стимулює ініціативу, самостійність, допитливість, гнучкість мислення та здатність до продукування оригінальних ідей.

2. Професійна готовність майбутнього вихователя до розвитку творчого потенціалу дошкільника – інтегративна якість особистості, що поєднує морально-психологічну, теоретичну й практичну готовність.

У процесі дослідження з'ясовано, що готовність майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності має складну структуру й охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивний, практично-діяльнісний і рефлексивно-оцінювальний компоненти. Мотиваційно-ціннісний компонент віддзеркалює внутрішню готовність студента до творчої педагогічної діяльності, його професійні смисли та ціннісне ставлення до творчості як важливої умови розвитку дитини. Когнітивний компонент характеризує обсяг, глибину й системність знань щодо сутності творчості, особливостей творчого розвитку дітей, методик інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності. Практично-діяльнісний компонент виявляється у здатності організовувати інтегровані заняття, творчі проекти й різні форми педагогічної взаємодії з дітьми. Рефлексивно-

оцінювальний компонент пов'язано з умінням аналізувати, коригувати й удосконалювати власну професійну діяльність.

На цій основі визначено критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

На формувальному етапі експерименту було впроваджено розроблені педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної діяльності.

У ході дослідження встановлено, що формування позитивної мотивації студентів до організації художньо-продуктивної та театральної діяльності забезпечується створенням емоційно сприятливого освітнього середовища. Запровадження атмосфери довіри, підтримки та толерантного ставлення до помилок сприяло зниженню рівня тривожності студентів, підвищенню їхньої впевненості у власних можливостях і активізації участі в творчих видах діяльності.

Доведено, що другою умовою ефективною підготовки є створення творчо орієнтованого освітнього середовища, яке забезпечує можливості для самовираження, співпраці та обміну ідеями. Використання різноманітних форм організації освітнього простору, зокрема мультимедійних навчальних лабораторій, сприяло розвитку креативного мислення та цифрової компетентності студентів, а також формуванню їхньої готовності до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності.

З'ясовано, що третьою умовою є системність і послідовність професійної підготовки, яка є необхідною передумовою формування готовності майбутніх вихователів. Це забезпечується інтеграцією змісту фахових дисциплін, поєднанням теоретичної підготовки з практичною діяльністю, а також орієнтацією навчального процесу на формування цілісних професійних компетентностей.

Четвертою умовою є застосування практико-діяльнісних методів та технологій: тренінгів креативності, майстер-класів, мистецьких воркшопів, постановочної діяльності, арт-проектів, рольових імпровізацій, педагогічних практик у закладах дошкільної освіти із рефлексійним аналізом.

З метою перевірки гіпотези дослідження щодо ефективності запропонованих педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної діяльності у 2023–2025 рр. було проведено педагогічний експеримент. Результати дисертаційної роботи *впровадженов* освітній процес Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка, Полтавського педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

У дослідженні взяли участь 238 здобувачів вищої освіти, які були розподілені на експериментальну (118 осіб) і контрольну (120 осіб) групи. Експеримент

здійснювався в природних умовах освітнього процесу за принципом зіставності груп.

Результати констатувального етапу засвідчили, що рівні сформованості мотиваційно-ціннісного, когнітивного, практично-діяльнісного та рефлексивно-оцінювального компонентів готовності майбутніх вихователів у контрольній та експериментальній групах були приблизно однаковими і характеризувалися переважанням середнього рівня, що вказувало на недостатню сформованість цілісної професійної готовності. На формувальному етапі було впроваджено комплекс педагогічних умов, які передбачали: створення позитивного емоційного середовища, орієнтованого на підтримку та мотивацію студентів; організацію творчо спрямованого освітнього простору із використанням сучасних цифрових засобів; забезпечення системності й послідовності професійної підготовки на основі інтеграції теоретичної та практичної складових; застосування практико-діяльнісних методів і технологій (тренінги креативності, майстер-класи, мистецькі воркшопи, рольові імпровізації, педагогічна практика з рефлексивним аналізом). Нами був розроблений та впроваджений спецкурс «Інтеграція художньо-продуктивної та театральньо-ігрової діяльності в дошкільній освіті».

Результати контрольного зрізу засвідчили позитивну динаміку рівнів сформованості всіх компонентів готовності майбутніх вихователів в експериментальній групі порівняно з контрольною. Зокрема, в експериментальній групі спостерігалось істотне зростання кількості студентів із високим рівнем та зменшення частки осіб із низьким рівнем сформованості мотиваційно-ціннісного, когнітивного та практично-діяльнісного компонентів. У контрольній групі також відбулися позитивні зміни, однак вони були менш вираженими.

Отже, результати експериментального дослідження підтверджують ефективність розроблених педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральньо-ігрової діяльності та доводять правомірність висунутої гіпотези.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної проблеми. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні інноваційних методик формування творчих здібностей дітей дошкільного віку, розширенні використання цифрових технологій у підготовці вихователів, удосконаленні діагностичного інструментарію та вивченні зарубіжного досвіду в умовах інтегрованого підходу.

По доповіді було задано 11 запитань, на які доповідачка дала вичерпні і ґрунтовні відповіді. **Запитання задавали:**

Савченко Наталія Сергіївна, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Алло Олександрівно, які ви виділяєте компоненти професійної готовності майбутнього вихователя до розвитку творчого потенціалу дошкільника?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Професійна готовність майбутнього вихователя до розвитку творчого потенціалу дошкільника, будучи інтегративною якістю, поєднує морально-психологічну, теоретичну та практичну готовність. Морально-психологічна готовність утворює

мотиваційно-ціннісний компонент; теоретична — когнітивний; практична — операційно-діяльнісний компонент професійної готовності.

Мотиваційно-ціннісний компонент охоплює мотиви вибору педагогічної професії, задоволеність нею, стійкий інтерес до професійної діяльності; ціннісне ставлення до дитини та орієнтацію на її творчий розвиток; установку на продуктивний розвиток творчого потенціалу дошкільника; високий рівень емоційно-вольової активності; готовність до подолання труднощів; професійну Я-концепцію педагога та концепцію дитини як значущого суб'єкта взаємодії.

Когнітивний компонент включає систему знань про особливості освітнього процесу в ЗДО, вікові та психологічні особливості дошкільників, закономірності творчого розвитку, а також комплекс спеціальних, методичних, психолого-педагогічних, соціально-психологічних і аутопсихологічних знань відповідно до класифікації Н. Кузьміної.

Операційно-діяльнісний компонент охоплює сукупність педагогічних умінь і здібностей, необхідних для розвитку творчого потенціалу дошкільника, зокрема гностичних, проектувально-конструктивних, організаторських і комунікативних, що забезпечують співпрацю, співтворчість і діалог між дитиною та дорослим у процесі освітньої діяльності.

Савченко Наталія Сергіївна, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Алло Олександрівно, в яких нормативних документах висвітлюється необхідність формування креативності дітей дошкільного віку?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Формування креативності підростаючого покоління сьогодні має державне значення, що підтверджується положеннями Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття»). Оновлений Базовий компонент дошкільної освіти орієнтує освітній процес на розвиток у дітей творчих здібностей, самостійності, ініціативності та організованості в ігровій діяльності, а також на формування стійкого інтересу до пізнання навколишнього світу й соціального середовища та самореалізації в ньому.

Сучасна система дошкільної освіти України, зорієнтована на гуманістичні цінності, акцентує увагу на унікальності й неповторності кожної дитини. Вітчизняні освітні програми для дітей віком від двох до семи років («Дитина», «Я у світі», «Українське дошкілля», «Соняшник», «Радість творчості» та ін.) базуються на пріоритеті інтересів, потреб і можливостей дитини дошкільного віку. Це зумовлює необхідність удосконалення теоретичних і методичних підходів до використання сучасних засобів творчої діяльності з метою розвитку креативності відповідно до соціокультурних викликів сьогодення.

Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Алло Олександрівно, яких принципів слід дотримуватися під час розроблення й упровадження методики розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Першим є принцип наочності, оскільки творче мислення та мовлення дошкільника формуються переважно на основі наочно-образного сприймання. Тому в навчальних і дослідницьких

ситуаціях доцільно використовувати різні види наочності: іграшки, ілюстрації, картини.

Другий принцип — принцип творчої співпраці, що передбачає встановлення довірливих взаємин між педагогом і дитиною. Розвиток творчих здібностей є ефективним лише за умови, що дитина виконує завдання із задоволенням, без примусу, а педагог володіє власною креативністю.

Третім є принцип зацікавленості дитини у творчих завданнях, адже увага дошкільника є нестійкою і потребує постійної підтримки через стимулювання інтересу до діяльності.

Четвертий принцип — урахування індивідуальних особливостей дитини, що реалізується через індивідуальний підхід, варіювання змісту, складності завдань, форм організації діяльності, темпу навчання та характеру педагогічної допомоги.

П'ятий принцип полягає в установці на самостійне творче виконання завдання, коли дитина усвідомлює, що саме вона приймає рішення й обирає спосіб відповіді без підказок з боку дорослого.

Шостий принцип — цілеспрямоване створення ситуації успіху та умов для творчого мовленнєвого самовираження. Позитивні емоції, пов'язані з досягненням успіху, стимулюють подальшу активність дитини й сприяють її готовності до нових творчих завдань.

Сьомим є принцип диференційованого підходу, який реалізується через різні рівні вимог, варіативність змісту й складності завдань, форми організації діяльності, характер допомоги та темп засвоєння програмового матеріалу.

Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Алло Олександрівно, в чому полягає інтегрований підхід в освітньому процесі ЗДО?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Інтегрований підхід в освітньому процесі полягає, насамперед, в об'єднанні змістовно спорідненого матеріалу з різних освітніх ліній програми та різних видів дитячої діяльності навколо спільної теми. Такий підхід забезпечує засвоєння дітьми значно більшого обсягу навчального матеріалу за коротший проміжок часу та сприяє формуванню цілісної системи знань. Водночас він активізує самостійну пізнавальну діяльність дошкільників, стимулює розвиток їх творчих здібностей і формування креативної особистості.

Важливою перевагою інтегрованого підходу є створення умов для практичного застосування дітьми знань, умінь і навичок, здобутих у межах різних розділів програми, у реальній діяльності. З огляду на те, що інтегративний підхід до організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти закріплений у Державному стандарті дошкільної освіти та передбачений усіма чинними програмами розвитку дітей, педагогічні колективи прагнуть до його творчого осучаснення.

Інтеграція розглядається як ефективний засіб розв'язання низки актуальних проблем дошкільної освіти, насамперед — підвищення її якості. Вона формує нові умови педагогічної взаємодії, виступає дієвою моделлю активізації інтелектуально-пізнавальної діяльності дітей і реалізації розвивального навчання, зумовлюючи використання різноманітних форм

організації освітнього процесу, що позитивно впливає на рівень засвоєння навчального матеріалу дошкільниками.

Неборак Катерина Олександрівна, старший викладач кафедри освітніх наук. Шановна Алло Олександрівно, як реалізується творчий потенціал дітей дошкільного віку у театральній діяльності?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Творчий потенціал дітей у театральній діяльності реалізується в кількох напрямках:

- продуктивному, що передбачає створення власних сюжетів або оригінальне осмислення заданого матеріалу;
- виконавському, пов'язаному з мовленнєвими та руховими проявами, акторською майстерністю;
- оформлювальному, який охоплює створення декорацій, костюмів та інших атрибутів театральної гри.

Неборак Катерина Олександрівна, старший викладач кафедри освітніх наук. Шановна Алло Олександрівно, як ви розумієте поняття «професійна підготовка»?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. «Професійна підготовка» трактується як опанування цілісної системи професійних знань, що охоплює загальнокультурні уявлення про людину та соціокультурну реальність; психологічні знання щодо основних характеристик особистості (характеру, темпераменту, здібностей), методів психологічного дослідження, психологічних засад навчання й виховання, а також здатність практично застосовувати ці знання у педагогічній діяльності. Вона також передбачає володіння педагогічними знаннями про закономірності розвитку особистості, проектування освітнього процесу, розв'язання практичних завдань навчання і виховання, орієнтацію в розвитку педагогічної та психологічної науки, сформованість професійно значущих особистісних якостей педагога.

«Професійна підготовка» розглядається і як цілісна система організаційних та педагогічних впливів, спрямованих на формування в особистості професійної спрямованості, комплексу знань, умінь і навичок, а також стану професійної готовності, який характеризується усвідомленням власної спроможності до здійснення певної професійної діяльності та прагненням до її реалізації.

Філоненко Оксана Володимирівна, завідувач кафедри освітніх наук, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Алло Олександрівно, які інтерактивні технології ви використовували в процесі професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Прикладом практичного застосування інтерактивних технологій є методи «Асоціативний куш», «Дошка запитань», «Діаграма Ейлера-Венна» та інші. Так, стратегія «Асоціативний куш» дозволяє оцінити рівень розуміння студентами базового поняття теми «інтеграція». Процес роботи за цією стратегією включав такі етапи: запис ключового поняття у центрі «куща»; формулювання запитання до студентів: «Які асоціації у вас виникають із цим поняттям?»; фіксація всіх слів-асоціацій методом «мозкового штурму»; встановлення зв'язків між словами (гілки «куща»); ідентифікація аспектів проблеми, що потребують додаткового опрацювання; виділення слів-

асоціацій, які викликали запитання; доповнення або корекція інформації протягом роботи (позначення змін іншим кольором – «кущ, що росте»).

Філоненко Оксана Володимирівна, завідувач кафедри освітніх наук, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Алло Олександрівно, яка перевага використання проєктної діяльності в процесі професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Проєктна діяльність сприяє засвоєнню знань, формуванню вмінь і навичок самостійного розв'язання завдань, оскільки студенти конструюють, планують та виконують завдання різного рівня складності. Це активізує механізми саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації, що в кінцевому результаті формує творчу особистість і креативну індивідуальність.

Метою застосування проєктної технології у фаховій підготовці майбутніх педагогів є створення творчого, оригінального та самобутнього навчального продукту, що характеризується суб'єктивною або об'єктивною новизною.

Черненко Олександр Володимирович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Алло Олександрівно, які методики ви використовували для визначення рівня сформованості готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку творчих здібностей старших дошкільників через інтеграцію художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Для визначення рівня сформованості готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку творчих здібностей старших дошкільників через інтеграцію художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності застосовувалися такі інструменти:

- Опитувальник «Рівень рефлексивності» (А.Карпов), що діагностує здатність до самостереження й критичного аналізу власних дій;
- Анкета самооцінки педагогічної діяльності (авторська розробка), яка містить запитання на кшталт: «Чи аналізую я вплив своїх занять на розвиток дітей?»;
- Методика «Щоденник рефлексії», де студенти після проведених занять фіксують, що вдалося, з якими труднощами стикнулися та які інтеграційні методи виявилися найбільш ефективними.

Такий підхід дозволяє оцінити рівень рефлексивної компетентності та здатність до критичного осмислення власної педагогічної діяльності, що є важливою складовою розвитку професійної майстерності та креативності майбутніх вихователів.

Черненко Олександр Володимирович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Алло Олександрівно, які ви виділяєте умови підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Перша умова - формування позитивної мотивації для організації художньо-продуктивної та театральної -

ігрової діяльності як засобу формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку).

Другою умовою ефективної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної – ігрової діяльності є створення освітнього середовища, орієнтованого на творчість.

Третьою умовою є системність і послідовність підготовки.

Четвертою умовою є застосування практико-діяльнісних методів та технологій.

Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Алло Олександрівно, яких принципів треба дотримуватися для забезпечення системності та послідовності професійної підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної – ігрової діяльності?

Зубалій А.О.: Дякую за запитання. Для забезпечення системності та послідовності ми дотримувалися наступних принципів:

1. Принцип логічної структури навчального процесу.

Реалізація цього принципу передбачала чітке структурування змісту професійної підготовки відповідно до логіки формування знань, умінь і навичок майбутніх вихователів. Кожна навчальна тема ґрунтувалася на раніше засвоєному матеріалі, що забезпечувало наступність і запобігало фрагментарному засвоєнню знань. Теоретичні відомості з педагогіки, психології, методики художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності подавалися у взаємозв'язку, з поступовим переходом від загальних понять до конкретних методичних прийомів роботи з дітьми старшого дошкільного віку.

Складні навчальні завдання, пов'язані з проектуванням інтегрованих занять або організацією театралізованої діяльності, поетапно розподілялися на простіші компоненти: аналіз вікових особливостей дітей, добір художнього матеріалу, визначення ігрових ролей, планування етапів діяльності та прогнозування очікуваних результатів. Такий підхід сприяв усвідомленому та глибокому оволодінню професійними діями.

Методології відбору і структуруванню змісту професійної освіти відведено центральне місце у сучасній дидактиці. Це питання носить дискусійний характер і має широке висвітлення у науково-методичній літературі. У пошуку оптимального структурування знань, яке б дозволило більш ефективно підвищити якісний рівень засвоєння учнями навчального матеріалу, важливо враховувати рекомендації щодо доцільності формування змісту професійної освіти у вигляді «стрункої логічної системи», яка б розвивала пізнавальні здібності учнів, їх інтелект, виділяти у змісті навчального матеріалу основні з наукової та освітньої точок зору, розглядати логічну структуру змісту освіти як «систему, послідовність, взаємозв'язок елементів навчального матеріалу, що складають єдине ціле».

2. Принцип регулярного повторення та закріплення знань.

3 метою забезпечення міцності та стійкості засвоєних знань у навчальному процесі систематично використовувалися вправи на повторення й

узагальнення матеріалу. Повторення здійснювалося в різних формах: виконання інтерактивних завдань, аналіз педагогічних ситуацій, участь у мініпроектах, творчих завданнях і колективних обговореннях. Це дозволяло не лише відтворити теоретичні положення, а й застосовувати їх у нових навчальних та практичних контекстах.

Поступове ускладнення завдань забезпечувало перехід від репродуктивної діяльності до продуктивної й творчої. Студенти спочатку виконували типові вправи за зразком, згодом — частково-пошукові завдання, а на завершальних етапах — самостійно розробляли інтегровані заняття, сценарії ігор-драматизацій та театралізованих вистав для дітей старшого дошкільного віку.

У науково-педагогічних дослідженнях принцип регулярного повторення та закріплення знань розглядається як один із базових дидактичних принципів, що забезпечує системність, міцність і усвідомленість засвоєння навчального матеріалу студентами закладів вищої освіти.

Представники класичної педагогіки (Я. Коменський, К. Ушинський) наголошували, що знання, не підкріплені повторенням, є нестійкими та швидко втрачаються. К. Ушинський підкреслював, що повторення має бути не механічним, а осмисленим, пов'язаним з активною розумовою діяльністю студента. На його думку, саме через систематичне повернення до вивченого матеріалу відбувається формування міцних уявлень, понять і навичок.

Сучасні науковці у сфері дидактики вищої школи (В. Бондар, І. Зязюн, С. Гончаренко) підкреслюють, що принцип регулярного повторення у ЗВО набуває особливої значущості в умовах компетентнісного підходу. На їхню думку, повторення має бути інтегрованим у структуру навчальних дисциплін і спрямованим на формування професійних компетентностей, а не лише на відтворення теоретичних положень.

С. Гончаренко розглядає принцип закріплення знань як умову цілісності освітнього процесу, підкреслюючи, що повторення сприяє формуванню системного мислення студентів і запобігає фрагментарності знань.

У працях, присвячених самостійній роботі студентів, науковці зазначають, що регулярне повторення є важливим механізмом розвитку навчальної автономії. Через самостійне повернення до навчального матеріалу студент набуває навичок самоаналізу, самоконтролю та самокорекції результатів навчання.

Дослідники підкреслюють, що здатність до систематичного повторення є показником сформованості навчальної культури студента та передумовою його готовності до безперервної освіти й професійного саморозвитку.

3. Принцип інтеграції практики та теорії.

Важливим аспектом підготовки майбутніх вихователів стало поєднання теоретичних курсів із практико-орієнтованими формами навчання. Лабораторно-практичні заняття, рольові ігри, тренінги та проектна діяльність доповнювали теоретичний матеріал і сприяли формуванню професійних умінь застосовувати знання в реальних умовах освітнього процесу закладу дошкільної освіти.

Особлива увага приділялася включенню спостережень за діяльністю вихователів і дітей у закладах дошкільної освіти. Такі спостереження дозволяли

студентам аналізувати особливості організації художньо-продуктивної та театральньо-ігрової діяльності, оцінювати ефективність використаних методів і прийомів, а також співвідносити теоретичні положення з реальною педагогічною практикою.

У працях В. Сухомлинського наголошується, що педагогічна теорія набуває справжньої цінності лише тоді, коли вона перевірена й осмислена через практику. Учений підкреслював, що без постійного звернення до живого педагогічного досвіду теоретичні знання залишаються формальними й не здатні впливати на розвиток особистості педагога. Таким чином, практика розглядається ним як джерело збагачення та переосмислення педагогічної теорії.

К. Ушинський одним із перших обґрунтував ідею єдності педагогічної науки й практичної діяльності, вказуючи на необхідність опори навчання майбутніх педагогів на реальні виховні ситуації. На його думку, засвоєння педагогічних закономірностей має супроводжуватися їх застосуванням у конкретних умовах, що забезпечує усвідомленість знань і формування професійного досвіду.

У сучасних наукових дослідженнях принцип інтеграції теорії та практики розглядається крізь призму компетентнісного підходу. Так, О. Савченко, Н. Бібік, І. Зязюн зазначають, що професійна підготовка педагога має бути спрямована не лише на засвоєння теоретичних знань, а й на формування здатності застосовувати їх у різних педагогічних ситуаціях. Теоретичні знання в такому підході виступають основою для свідомої практичної діяльності, а практика — засобом перевірки та поглиблення цих знань.

4. Принцип розвитку самостійності та рефлексії.

Реалізація цього принципу була спрямована на формування у майбутніх вихователів здатності до самостійного планування, організації та оцінювання власної професійної діяльності. Студенти систематично залучалися до самоаналізу виконаних завдань, визначення власних досягнень і труднощів, а також окреслення шляхів подальшого професійного зростання.

Ведення щоденників педагогічних спостережень, портфоліо навчальних і творчих робіт, а також творчих зошитів сприяло розвитку рефлексивних умінь, усвідомленню індивідуального стилю педагогічної діяльності та накопиченню досвіду інтеграції художньо-продуктивної й театральньо-ігрової діяльності у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

Рефлексія, як психологічне поняття, завжди привертала увагу дослідників і вчених, розкриваючи перед ними глибини людської свідомості і самосприйняття. Так, до її вивчення зверталися досить багато науковців: С. Рубінштейн, А. Карпов, І. Семенов, Д. Леонтьєв, Є. Осін, А. Аверіна, С. Степанов.

Виступи присутніх. З характеристикою наукової зрілості здобувачки виступила науковий керівник доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та початкової освіти Котелянець Н.В., яка відзначила, що у процесі підготовки дисертації Зубалій А. О. виконала індивідуальний план наукової роботи у повному обсязі. Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно. Здобувачка плідно співпрацювала з науковим консультантом

протягом усього терміну навчання в аспірантурі процесі підготовки за освітньо-науковою програмою за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку дошкільної освіти в умовах реформування освітньої системи України, орієнтації на компетентнісний, людиноцентричний та творчорозвивальний підходи до виховання й навчання дітей дошкільного віку. У Базовому компоненті дошкільної освіти наголошується на необхідності формування у дітей творчої ініціативи, креативного мислення, емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та активної творчої самореалізації, що визначає пріоритетність розвитку творчих здібностей у старшому дошкільному віці.

Особливого значення набуває проблема підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до цілеспрямованого формування творчих здібностей дітей, оскільки саме професійна компетентність педагога є визначальним чинником ефективної організації творчої діяльності дошкільників. Водночас аналіз науково-педагогічної літератури та практики підготовки фахівців дошкільної освіти засвідчує наявність суперечностей між суспільним запитом на вихователів, здатних інтегрувати різні види мистецької діяльності у освітній процес, та недостатньою теоретичною й методичною розробленістю питань інтеграції художньо-продуктивної та театральної діяльності у професійній підготовці майбутніх педагогів.

Інтеграція художньо-продуктивної та театральної діяльності має значний потенціал для розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку, оскільки поєднує образотворчу, конструктивну, музично-ритмічну та драматично-рольову активність, сприяє формуванню уяви, образного мислення, емоційної чутливості, комунікативних умінь і здатності до самовираження. Проте у системі професійної підготовки майбутніх вихователів зазначена інтеграція поки що не набула системного науково-методичного обґрунтування та практичної реалізації.

Таким чином, актуальність теми, відсутність цілісного дослідження проблеми, необхідність теоретичного обґрунтування, розроблення та експериментальної перевірки педагогічних умов та моделі підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної діяльності й зумовило вибір теми дисертаційної роботи: «Підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної – ігрової діяльності».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами.

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481). Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 14 від 26 травня 2025 року).

4. Наукова новизна отриманих результатів.

Наукова новизна дослідження полягає у розробленні та обґрунтуванні проблеми підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку, що дозволяє інтегрувати теоретичні знання, практичні уміння та особистісну творчість студентів у єдину модель професійної підготовки.

Основні аспекти наукової новизни:

1. Теоретичною новизною є визначення сутності та структури професійної готовності майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку як комплексного інтегративного утворення, що включає мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти.

2. Методологічною новизною є застосування комплексу взаємопов'язаних наукових підходів — системного, компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, креативного та інтегративного — для забезпечення цілісності та ефективності професійної підготовки майбутніх вихователів.

3. Практичною новизною є розроблення й перевірка педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей, що дозволяє підвищити ефективність педагогічного процесу у закладах дошкільної освіти.

4. Науково-методичною новизною є обґрунтування комплексного використання активних, інтерактивних та творчих методів у процесі підготовки студентів, що сприяє розвитку їх професійної компетентності, креативності та здатності до організації творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку.

5. Наукове та практичне значення дослідження.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості використання розроблених матеріалів і практичних рекомендацій у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, а також у практичній діяльності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти.

Зокрема, результати дослідження можуть бути використані:

- у закладах вищої освіти під час викладання фахових дисциплін спеціальності «Дошкільна освіта» (зокрема курсів з педагогіки дошкільної освіти, методики розвитку творчих здібностей дітей, організації освітнього процесу в ЗДО);

- у процесі підготовки та проведення лекційних, практичних і семінарських занять, а також під час організації педагогічної практики студентів;

- для удосконалення змісту, форм і методів підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку;

- у практичній діяльності вихователів закладів дошкільної освіти з метою ефективної організації творчої діяльності дітей;

- під час створення та впровадження авторських програм, навчально-методичних матеріалів, дидактичних посібників і рекомендацій для педагогів ЗДО;

- у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема під час проведення тренінгів, семінарів, майстер-класів з проблеми розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку;
- у науково-дослідній роботі студентів і педагогів, при підготовці курсових, бакалаврських та магістерських робіт з проблем дошкільної педагогіки.

6. Повнота викладення матеріалу дисертації в наукових публікаціях.

Результати дисертаційного дослідження розкрито у 12 наукових працях (із них 10 одноосібних): 6 віддзеркалюють основні результати дослідження (із них 3 статті у наукових виданнях, внесених до переліку наукових фахових видань України, 3 статті у закордонних наукових виданнях (із них 1 стаття в наукових виданнях, що входять до наукометричної бази Scopus та WebofScience); публікації, які додатково презентують наукові результати дисертації: 6 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

Основні результати та висновки дослідження обговорено й викладено в доповідях, що були оприлюднені на конференціях різного рівня:

- міжнародних: VIII Міжнародна науково – практична конференція «Глобальні та регіональні аспекти сталого розвитку» (26–28 березня, 2023, Копенгаген, Данія); VII Міжнародна науково – практична конференція «Актуальні проблеми та перспективи розвитку наукових досліджень» (19 – 20 квітня, 2023р, м. Орлеан, Франція); V Конференція CISP «Наука постіндустріального суспільства: глобалізація та трансформаційні процеси» (12 травня, 2023, м. Вінниця – Відень); IV Міжнародна науково – практична конференція Модернізація системи освіти в гірських регіонах: національний і глобальний виміри(22–23 листопада, 2022, м. Івано-Франківськ);

- всеукраїнських: I Всеукраїнська науково-практичної конференції «Стратегії розвитку дошкільної освіти в умовах сьогодення» (17 травня 2023 р., м. Кропивницький); II Всеукраїнська науково-практичної інтернет-конференція «Стратегії розвитку дошкільної освіти в умовах сьогодення» (24 квітня 2024р., м. Кропивницький).

7. Ступінь обґрунтованості наукових положень.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується логікою подання матеріалу дисертаційної роботи, послідовністю розв'язання поставлених завдань, репрезентативністю джерельної бази та широкою апробацією результатів, висновками, які подані до кожного розділу, загальних висновках, у додатках до дисертації. Достовірність отриманих висновків підтверджено використанням адекватних методів дослідження, а також об'єктивним аналізом використаних джерел, що відповідає усім вимогам до педагогічних досліджень такого рівня і підтверджується представленими довідками про впровадження.

8. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність установленим вимогам щодо оформлення.

Дисертація має традиційну структуру та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Робота написана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності за представленим планом та відповідно до теми. Здобувачкою

доведено реалізацію поставленої мети. Логічним завершенням дослідження є обґрунтовані відповідно до завдань загальні висновки.

Список використаних джерел вміщує перелік опрацьованої літератури. Автор підтверджує запропоновані аналізи, висновки та свою думку матеріалами додатків. Дисертація написана грамотно, українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі. Дисертація оформлена згідно з чинними вимогами.

9. Загальний висновок.

Проведене Зубалій А.О. дисертаційне дослідження свідчить про наукову новизну, теоретичну обґрунтованість і практичну значущість отриманих результатів. Автором розв'язано важливу науково-педагогічну проблему підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної діяльності.

У результаті теоретичного аналізу та узагальнення наукових підходів встановлено, що готовність майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку є складним інтегративним утворенням, яке поєднує мотиваційні установки, систему професійних знань, практичні вміння й навички, а також здатність до рефлексивного осмислення власної педагогічної діяльності.

Структуру готовності доцільно розглядати через взаємопов'язані компоненти:

мотиваційно-ціннісний, когнітивний, практично-діяльнісний, рефлексивно-оцінювальний.

Констатувальний етап експерименту засвідчив відносно рівномірний розподіл рівнів сформованості зазначених компонентів в експериментальній і контрольній групах. Виявлено домінування середнього рівня готовності за всіма компонентами, що свідчить про наявність у студентів загальних уявлень і базових умінь, однак недостатню цілісність і глибину їх професійної підготовки. Знання майбутніх вихователів мають переважно фрагментарний і репродуктивний характер, а вміння інтегрувати художньо-продуктивну та театральну діяльність у практичній роботі потребують цілеспрямованого розвитку.

На основі теоретичного аналізу та результатів констатувального етапу експерименту обґрунтовано й експериментально перевірено комплекс педагогічних умов, реалізація яких забезпечує ефективну підготовку майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку (формування позитивної мотивації студентів до організації художньо-продуктивної та театральної діяльності, створення творчо орієнтованого освітнього середовища, системність і послідовність професійної підготовки, впровадження практико-діяльнісних методів і технологій).

Отримані результати мають вагомим теоретичним значенням для розвитку педагогіки дошкільної освіти та методики мистецької діяльності дітей, а також практичну цінність для системи підготовки педагогічних кадрів у закладах вищої освіти.

Усі результати дослідження, що виносяться на захист, отримані особисто здобувачем, є його власним здобутком і мають практичну та

теоретичну цінність. Ідеї та елементи наукових праць інших науковців, цитати супроводжуються належними посиланнями на авторів та джерела інформації.

Тема дисертації повністю відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. У процесі роботи над дисертаційним дослідженням Зубалій Алла Олександрівна виявила себе як дисциплінована, відповідальна людина та професійний викладач, який уміє поставити і розв'язати складні наукові завдання, володіє методами наукових досліджень, комунікаційними та іншими компетентностями, що дозволило цілісно, у логічній послідовності представити результати власних досліджень.

Вважаю, що здійснене аспіранткою дослідження: «Підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної – ігрової діяльності» виконане на належному рівні і становить цілісне, завершене наукове дослідження, у якому досягнута окреслена мета, реалізовані поставлені завдання. У цілому, робота відповідає ustalеним вимогам, заслуговує на позитивну оцінку.

З оцінкою дисертації Зубалій Алли Олександрівни виступили рецензенти:

- кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти **Цуканова Н.М.**, яка відзначила, що актуальність дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку дошкільної освіти, орієнтованими на формування творчої, ініціативної, креативної особистості дитини дошкільного віку. У контексті оновлення змісту освіти, зокрема відповідно до Базового компонента дошкільної освіти (2021), особливої ваги набуває підготовка вихователів, здатних забезпечити розвиток творчих здібностей дітей шляхом використання інтегрованих видів діяльності.

Сучасні виклики, пов'язані з трансформацією освітнього простору, актуалізують необхідність удосконалення професійної підготовки майбутніх вихователів, зокрема в аспекті їхньої готовності до впровадження інноваційних педагогічних технологій, інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності як ефективних засобів розвитку творчого потенціалу дітей старшого дошкільного віку.

У першому розділі дисертації здійснено ґрунтовний аналіз стану розробленості проблеми підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей. Авторка систематизує наукові підходи до розуміння творчості, творчих здібностей та професійної підготовки педагогів, розкриває психолого-педагогічні засади розвитку творчої особистості дитини.

Обґрунтовано, що ефективність формування творчих здібностей дітей дошкільного віку безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки вихователя, його здатності створювати розвивальне освітнє середовище, підтримувати ініціативність і креативність дошкільників. Важливим є акцент на інтеграції різних видів діяльності як умови цілісного розвитку особистості дитини.

У другому розділі розкрито сутність і структуру готовності майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку. Авторкою визначено ключові компоненти готовності: мотиваційно-

ціннісний, когнітивний та операційно-діяльнісний, що у сукупності забезпечують ефективну професійну діяльність педагога.

Особливу увагу приділено теоретичному обґрунтуванню інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності як педагогічного засобу розвитку творчості дітей. Доведено, що така інтеграція сприяє розвитку уяви, емоційного інтелекту, комунікативних умінь і здатності до самовираження.

У третьому розділі представлено педагогічну модель підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей засобами інтегрованої діяльності, визначено організаційно-педагогічні умови її реалізації.

Зокрема, обґрунтовано необхідність:

- оновлення змісту професійної підготовки;
- використання інтерактивних і практико-орієнтованих методів навчання;
- створення творчого освітнього середовища у закладах вищої освіти;
- забезпечення інтеграції теоретичної та практичної підготовки майбутніх вихователів.

Запропонована модель має цілісний характер і спрямована на формування професійної компетентності та творчого потенціалу майбутніх педагогів.

Наукова новизна дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні сутності та структури готовності майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей, розробленні педагогічної моделі підготовки майбутніх вихователів на засадах інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності, визначенні та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов ефективної підготовки майбутніх фахівців.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, розробленні освітніх програм, навчально-методичних матеріалів, а також у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Повнота викладу результатів дослідження підтверджується достатньою кількістю наукових публікацій автора, у яких відображено основні положення та результати дисертації.

Водночас, робота не позбавлена деяких недоліків, які, однак, не мають принципового характеру:

1. На нашу думку, доцільно було б більш детально конкретизувати методичний інструментарій інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності в практиці роботи закладів дошкільної освіти.

2. У дисертації потребує розширення аналіз зарубіжного досвіду підготовки вихователів до розвитку творчих здібностей дітей.

3. У роботі варто було б подати більше прикладів авторських методик або вправ, спрямованих на розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку.

Проте висловлені зауваження і побажання не знижують загальної високої оцінки проведеного дослідження.

Вважаю, що дисертаційна робота на тему «Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної діяльності» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Зубалій Алла Олександрівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

-доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітніх наук **Савченко Н.С.**, яка зазначила, що У представленій дисертаційній роботі порушено надзвичайно актуальну для сучасної педагогічної науки й освітньої практики проблему – підготовку майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку. У контексті модернізації системи освіти України, впровадження ідей Нової української школи, компетентнісного підходу та гуманістичної парадигми виховання, зазначена проблематика набуває стратегічного значення.

Особливої ваги дослідження набуває у зв'язку з необхідністю формування творчої, ініціативної, креативної особистості, здатної до самореалізації в умовах динамічного соціокультурного середовища. Дошкільний вік, як слушно підкреслює авторка, є сенситивним періодом розвитку творчості, а отже, саме на цьому етапі закладаються основи креативного мислення.

Важливо, що дисертантка не обмежується традиційним підходом до професійної підготовки педагогів, а пропонує інноваційний – інтеграцію художньо-продуктивної та театральної діяльності як ефективного засобу розвитку творчості дітей. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям міждисциплінарності, інтеграції знань та практико орієнтованості освіти.

Отже, тема дисертації є своєчасною, соціально значущою та науково обґрунтованою.

Дисертаційна робота характеризується належним рівнем теоретико-методологічного обґрунтування. Авторкою здійснено ґрунтовний аналіз психолого-педагогічних, філософських і методичних джерел, що дозволило системно розкрити сутність ключових понять дослідження; уточнити зміст дефініцій «творчі здібності дітей старшого дошкільного віку» та «готовність майбутніх вихователів»; визначити структурні компоненти готовності (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний); обґрунтувати доцільність інтегративного підходу.

Заслуговує на схвалення глибокий аналіз наукових підходів до проблеми творчості (Гілфорд, Торренс, Богоявленська та ін.), що свідчить про широку теоретичну базу дослідження.

Важливим є те, що авторка чітко визначає суперечності (вступ), які існують у сучасній системі підготовки вихователів, і логічно виводить із них мету та завдання дослідження.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що: вперше системно розглянуто проблему формування творчих здібностей дітей старшого

дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності та підготовки майбутніх вихователів до цього процесу; визначено організаційно-педагогічні умови ефективної підготовки; створено структурно-функціональну модель підготовки; уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження; удосконалено зміст і методи професійної підготовки.

Теоретична цінність роботи полягає у розвитку ідей інтеграції мистецьких видів діяльності в дошкільній освіті та професійній підготовці педагогів.

Практична значущість дослідження є беззаперечною. Авторкою: розроблено методичне забезпечення підготовки майбутніх вихователів; запропоновано систему вправ, творчих завдань і проєктів; визначено критерії та рівні сформованості готовності; апробовано результати у низці закладів вищої освіти.

Особливо важливо, що результати дослідження впроваджено в освітній процес, про що свідчать довідки про впровадження і що підтверджує їхню практичну ефективність.

Робота має логічну структуру, що охоплює теоретичний аналіз, обґрунтування педагогічних умов і експериментальну перевірку їх ефективності. Експеримент проведено протягом 2023–2025 років із чіткою організацією етапів дослідження.

Позитивним є поєднання теоретичних напрацювань із практико-орієнтованими формами підготовки (інтегровані заняття, педагогічна практика).

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків. Зміст розділів і підрозділів відповідає назві структурних компонентів роботи та переконує у тому, що авторка досягла сформульованої мети дослідження й виконала зазначені у вступі завдання.

Перший розділ присвячений теоретичному аналізу проблеми. Авторка демонструє високий рівень узагальнення наукових підходів, розкриває сутність творчості та готовності вихователя.

Другий розділ містить обґрунтування педагогічних умов і розробку моделі підготовки. Відзначається чіткість структурування матеріалу, логічність викладу, відповідність сучасним освітнім тенденціям.

Третій розділ присвячений експериментальній перевірці. Представлено: організацію дослідження; методику формування експерименту; аналіз результатів із використанням статистичних методів. Результати експерименту переконливо підтверджують ефективність запропонованої системи.

Дисертація написана науково-публіцистичним стилем із елементами аналітичного узагальнення. Виклад матеріалу логічний, послідовний, аргументований. Авторка демонструє вміння поєднувати наукову строгість із доступністю викладу.

Загалом зміст дисертації, публікацій дисертантки дають підстави стверджувати, що подане до захисту дослідження є фундаментальним і завершеним, його результати містять беззаперечну наукову новизну, мають теоретичне і практичне значення, пройшли необхідну апробацію у ході обговорень на конференціях.

Необхідно наголосити, що основні положення і висновки роботи знайшли належну апробацію у наукових працях.

Дисертація є самостійною науковою працею, в якій дотримані принципи академічної доброчесності. Використані в дисертації ідеї інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення представленого дисертаційного дослідження, висловимо деякі зауваження та побажання:

1. Недостатня конкретизація механізмів інтеграції видів діяльності.

Хоча авторка обґрунтовує ефективність інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності, у тексті не завжди достатньо чітко розкрито конкретні алгоритми їх поєднання в освітньому процесі. Це дещо ускладнює практичне відтворення запропонованої методики.

2. Обмежена глибина аналізу поняття «творчі здібності».

У роботі наведено визначення творчих здібностей як інтегративного утворення, проте бракує детального розмежування їх структурних компонентів (креативне мислення, уява, емоційна виразність тощо), що могло б посилити теоретичну частину.

3. Недостатня деталізація діагностичного інструментарію.

Попри визначення критеріїв і рівнів, у роботі не завжди повною мірою описано конкретні методики вимірювання сформованості творчих здібностей дітей і готовності студентів, що обмежує можливості перевірки результатів іншими дослідниками.

4. Описовий характер аналізу зарубіжного досвіду.

Аналіз іноземних джерел має переважно оглядовий характер без достатньої критичної інтерпретації та порівняння з українською практикою.

5. Недостатня статистична аргументація результатів експерименту.

У роботі заявлено про ефективність педагогічних умов, однак бракує детального представлення методів статистичної обробки даних, що є важливим для підтвердження достовірності висновків.

6. Перевантаженість практичного розділу описом навчальних елементів.

Окремі частини (зокрема опис практикумів, критеріїв оцінювання) мають характер інструктивних матеріалів і могли б бути подані більш узагальнено з акцентом на науковому аналізі їх ефективності.

Проте висловлені зауваження і побажання не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження.

Вважаю, що дисертаційна робота Зубалій Алли Олександрівни на тему «Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності» є завершеним, цілісним і самостійним дослідженням, яке містить нові науково обґрунтовані результати, одержані здобувачкою особисто, які мають практичну та теоретичну цінність, відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня

2023 р. № 502), а її авторка заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

З оцінкою дисертації також **виступили:**

Завідувач кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор Філоненко О.В. вказала, що представлене дослідження вирізняється високим рівнем актуальності та відповідає сучасним запитам дошкільної та вищої педагогічної освіти. Автором обрано складну й багатовимірну проблему, що поєднує питання розвитку творчих здібностей дітей і професійної підготовки майбутніх вихователів. Робота має чітку логіку побудови, послідовність викладу матеріалу та узгодженість між усіма структурними компонентами. Важливо відзначити, що теоретичні положення не є відірваними від практики, а органічно пов'язані з результатами експериментальної роботи. Це свідчить про системність мислення Зубалій А.О. та вміння інтегрувати різні аспекти дослідження в єдину концепцію.

Дисертація є цілісним, завершеним науковим дослідженням, усі положення, винесені на захист, є обґрунтованими та достовірними, а сама робота повністю відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

У цілому вважаю, що Зубалій Алла Олександрівна та її наукове дослідження заслуговує на підтримку

В.о. декана факультету освітніх наук та мистецтв, доцент кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук Дубінка М.М. У дослідженні здійснено ґрунтовний і різноплановий аналіз наукових джерел, що охоплює як класичні, так і сучасні підходи до проблеми розвитку творчості та професійної підготовки педагогів. Автор виявляє здатність до критичного осмислення наукових концепцій і їх подальшої інтерпретації в контексті власного дослідження. Особливої уваги заслуговує спроба інтеграції художньо-продуктивної та театральної-ігрової діяльності як єдиного педагогічного інструментарію. Це свідчить про прагнення автора до пошуку нових підходів і розширення традиційних уявлень про організацію освітнього процесу. Водночас робота має потенціал для подальшого поглиблення, зокрема у напрямі більш чіткого окреслення авторської методики та її унікальних характеристик.

Загалом дисертаційна робота заслуговує на позитивну оцінку. Підтримую подане дослідження та рекомендую його до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії.

Доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент Черненко О. В., відзначив, що дослідження характеризується високим рівнем теоретичної обґрунтованості. Автором чітко визначено сутність поняття «професійна готовність» та її структурні компоненти, що дозволяє розглядати підготовку майбутніх вихователів як цілісний процес. Важливим є те, що в роботі підкреслюється значення діяльнісного та компетентнісного підходів, які сьогодні є ключовими в освітній парадигмі. Окремо слід відзначити системність викладу матеріалу та логічність переходів між розділами, що забезпечує цілісність наукового дослідження. Робота демонструє глибоке розуміння педагогічних закономірностей і принципів організації освітнього процесу. Практична цінність дослідження полягає у можливості використання

отриманих результатів у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників; у практичній діяльності вихователів закладів дошкільної освіти. Загалом дисертаційна робота є завершеним, самостійним науковим дослідженням і заслуговує на позитивне схвалення.

Доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент Ляшенко Р. О., зазначив, що практична складова дослідження є однією з його найбільш сильних сторін. Аллою Олександрівною запропоновано комплекс методів і форм роботи, які можуть бути ефективно використані у процесі підготовки майбутніх вихователів. Особливої уваги заслуговує використання інтерактивних технологій, проектної діяльності та ігрових методів, які відповідають сучасним тенденціям освіти. Важливо, що ці підходи спрямовані не лише на засвоєння знань, але й на розвиток творчого мислення, самостійності та рефлексії студентів. Представлені методичні напрацювання мають практичну цінність і можуть бути адаптовані до умов реального освітнього процесу.

Доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент Бабенко Т.В. зазначила, що представлене дослідження є завершеним науковим продуктом, який поєднує теоретичну глибину та практичну спрямованість. Автор продемонстрував здатність до самостійного наукового пошуку, аналізу та узагальнення результатів. Робота має наукову новизну, оскільки пропонує інтегрований підхід до підготовки майбутніх вихователів, а також практичну значущість, що полягає у можливості впровадження розроблених методик у освітній процес. Загальний рівень дослідження відповідає вимогам до кваліфікаційних робіт і свідчить про сформованість науково-дослідницької компетентності здобувачки.

Заслухавши і обговоривши доповідь Зубалій Алли Олександрівни а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на засіданні кафедри освітніх наук, прийнято висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему «Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції художньо-продуктивної та театральної – ігрової діяльності» здобувача ступеня доктора філософії Зубалій Алли Олександрівни за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Головуючий на засіданні:

в.о. декана факультету освітніх наук та мистецтв
доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітніх наук
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітніх наук
ЦДУ імені Володимира Винниченка

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
ЦДУ імені Володимира Винниченка

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА
"Засвідчую підпис"
Начальник відділу кадрів
Дмитро ДЕРЕВ'ЯЗОВ
Микола ДУБІНКА

Наталія САВЧЕНКО

Наталія ЦУКАНОВА

